

LO CRIT S'ESPANYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre.....1 pesseta	FORA: idem 1'25 "
trimestre 2'50 pesseta	

Número solt: 5 céntims

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
Ronda Universitat n.º 14
APARTAT DE CORREUS, N.º 147
ahoni se dirigirà tota la correspondència

Número alrassat: 10 céntims

Lit. Barcelonesa. S. Pau. 56.

L' HEROE DE L' OLIMPO

*Esto el moro Cuco lee
con tanta cólera y rabia...
que si aquest cop no revente
es porque es irreventable.*

CERTAMEN

DE

LO CRIT D' ESPANYA

Contestacions rebudas á la següent pregunta:

¿QUÍN ES LO MODO MÉS FÁCIL, PROMPTE, SEGÚ Y RADICAL D' ACABAR AB LOS LLIBERALS ESPANYOLS SENS FERLOS HI MAL?

51.—P. P. y T., Barcelona. Que 'ls estudiants carlistas d' Espanya imitin la conducta del Sr. Togores.

52.—A. C., Palafrugell. L' oració y actes de caritat acabarán ab tots los lliberals.

53.—A. P. y E., Barcelona. Suprimir tots los periódichs y folletons lliberals.

54.—J. D., Pobla de Lillet. Pregar á Deu que 'ls illumini.

55.—J. T. G. y B., Barcelona. Posar de manifest lo que realment son lo lliberalisme y lo tradicionalisme, y fer propaganda *intelectual* y *exemplar*.

56.—F. J. y S. Capellades. 1.ª Donar á Deu lo que es de Deu, y al Céssar lo que á Aqueix pertany.

57.—F. P. C., Manlleu. Cumplir tots nosaltres los nostres debers; juntantse per medi de la caritat, y fer propaganda donant exemple de pur catolicisme.

58.—F. R., Alcover. Deixar que governin algun quant temps més, y que acabadas y derruhidas ab sa política destructora, totes las fons de riquesa del país, vejentse ab necessitat de diners, imposin un impost al que tingui lo títol de lliberal. Llavors no 'n queda cap.

59.—J. P. J., Esparraguera. Anar nosaltres á Roma deixant nostres famílies á Malta, y tornar ab Don Carlos; allavors trobaríam qu' ells havíen fundat una República democrática, que neteijaria nostra patria de nocedalistas; acabarían per destruirse 'ls uns y 'ls altres, y allavors quedarián sols los carlistas.

60.—P. A., Esparraguera. Ferlos fugir d' Espanya ab fums de bitxos y sabatots.

61.—J. A., Esparraguera. Tancarlos dins d' un camp d' ufals.

62.—P. M., Esparraguera. Ferlos fumar diariament 25 puros de tres céntims.

63.—R. A., Esparraguera. Ferlos traurer ayqua del mar ab un cistell.

64.—A. C., Esparraguera. Posarlos una temporada á las ordres del célebre dejunador Succi.

65.—C. I., Barcelona. Ferlos dejunar per Quaresmas de 52 setmanas.

66.—A. T., Figuerola. Enfonsarlos en son cap las reglas de la moral.

67.—R. E., Barcelona. Posarse boina tots los carlistas y fer la major propaganda posible.

68.—D. F., Manresa. Ferlos á coneixer á Don Carlos com á home y com á Rey.

69.—F. P., Súria. Envials á San Llorens dels Piteus dintre d' un barco manat per en Coll y Astrell.

(Continuará)

LA SETMANA

Habíam quedat en que 'l senyor Nitram era 'l revers de la literatura, del bon gust y de la educació.

Y que no s' apurava per una bola més ó menos.

Tot lo qual venia á demostrar que aixís entenia 'l

senyor Nitram en confeccionar crónicas com jo en echar medias suelas.

Pro si per cas creu algun de mos lectors que no es del tot exacte lo que acabo de dir, cosa no probable, avuy va á quedar plenament convensut de que no sab lo que 's pesca *Barcelona Cómica* en sa secció de *martingalas*.

Avans dech fer una advertencia.

Lo senyor Nitram ha tingut la poca habilitat de confessar que efectivament es veritat lo que 'm presumía.

Es á dir, que Nitrám=Martín es tant matemàtic y natural com disbaratá una vegada cada setmana D. E. *Martín Galí*.... matías.

..

Aixís comensa en l' últim número de *Barcelona Cómica* 'l senyor Nitram:

«Por fin hemos salido de duda.»

Sí senyor, casi per tothom es indubtable que desde que vosté, imitant al cavaller de la trista figura, se llená per aquets mons..... literaris en busca d' aventuras, ja ningú utilisa ni fá cas del seu periódich, mes que alguna que altra criada per embolicarhi lo que venen las marmanyeras.

Y que d' aixó tothom n' ha sortit de dupte, es tant cert com vosté se surt de casillas:

«.....*Lo Bram del Ase*, que dicho sea de paso es el nombre que mejor le cuadra, porque lo que es el de *Lo Crit de Espanya*, ni por el forro, pues es una calumnia al noble pueblo español, incapaz de sustentar las ideas y principios de cuatro carcundas, que todavía existen, como existen y existirán siempre las cemillas dañinas en los campos.»

Tot lo qual no es precisament un disbarat, perque son moltíssims.

Enhorabona que 'l senyor Nitram ataquí 'l carlisme.

Lo carlisme es antipátich á la generalitat de la gent inculta, y fins tindría per insult una alabansa que li dediqués qualsevol Nitrám.

Tinguího entés, senyor idem, y al mateix temps no escrigui *cemillas* per semillas, ni tampoch califiqui á las mateixas de *dañinas*, puig á més de no serho las llavós, no ho serían ab tot cas tant com aquells que asesinan al sentit comú y á la gramática.

Lo més trist es que d' aixó que no enten ne diu lo senyor Nitram *filosofar*, ab lo mateix aplom que més endevant diu que Deu criá 'l mon en vuyt días.

Que 's una barbaritat, per quals dimensions deixo de fer menció de las demés que abundan en la seva crónica, lo suficientment pera donar á comprender al més Nitrám, dich, al més tonto, que dit subjecte no sab lo que es diu.

Deus creavit cœlum et terram intra sex dies, diu un compendi d' *Historia Sagrada* que traduheixen los cursants de primer any de llatí, lo qual no ho entindrà lo senyor Nitram, pro pot ferho traduhí per qualsevol colegial, y veurá aixís la monumental plantxa que ha fet.

Y li aconsello aixó, perque ja sé que farà com aquell son parent, que després de molts esforços, logrà traduhir á la seva manera, ó á la manera ab que vosté escriu, la frase llatina *in diebus illis*, dihent que *indie* ja sabia que no podía significar altre cosa que las *indias*; pro ab lo que no acertava era ab lo *busilis*.

Vosté no acerta en rés, senyor Nitram; l' únic que sab fer es amontonar paraulotas contra 'ls carlistas.

Las quals sols tenen una contestació.

La mateixa que doná un escriptor á cert subjecte que l' insultava ab paraulas de baix diccionari, y que 's la següent:

«Le refriego estos productos por los hocicos, para que se arrepienta usted de su respingo.»

Y prou.

•*

Encara continuan las ovacions que l' poble carlista català tributa al Marqués de Cerralbo, y encara no estan acabadas.

Los carlistas igualadins l' esperan ansiosos pera obsequiarlo com se mereix y de rébrerlo expléndidament com en quantas poblacions ha visitat.

En Manresa l' entusiasme's convertí en deliri desde l' instant en que baixá del tren l' ilustre personatje, hasta que entre entusiastas aclamacions se despedí d' aquesta molt noble y molt lleal ciutat.

No ha fet Manresa á cap personatje recepció tant brillant com al Marqués de Cerralbo l' dissapte passat.

Mils de personas l' esperaban en l' Estació, aclamantlo frenèticament, y atestadíssims estavan també los carrers del tránsit, de carlistas que 's disputavan lo lloc per véurel y saludarlo.

La serenata que tres Societats corals manresanas li donaren; lo numeros banquets ab que fou obsequiat y las vetlladas donadas en honor seu per lo Círcul Tradicionalista y per lo Centre Catòlic, son eloquents mostras de la inquebrantable llealtat de Manresa, y de que una vegada més ha sigut refractaria á las sofisticadas prediccions dels moderns traydors.

FLORDELÍS.

VIATJE DEL MARQUÉS DE CERRALBO

CARTAS DEL SENYOR «EQUIS»

I

Manresa, 4 de mars.

Sr. Director de LO CRIT D' ESPANYA:

Molt senyor meu y amich: Are que precisament tot somriu á la causa carlista, començo aquesta carta lamentantme perque l' servei de correus, una de las *cosas d' Espanya* que van més malament y més á poch á poch, me privá de cumplir la paraula ab vosté empenyada d' escriureli las mevas impresions en lo viatje casi triomfal que l' digne representant de Don Carlos està verificant en nostre lleal Principat.

La primera correspondencia debia enviarla desde Olot; però 'ls correus-tortugas d' aquellas montanyas no s'movian de casa perque las neus y plujas havien interceptat las carreteras, y l' Administració del expresident ram té allí un carácter molt primitiu. Contra tants inconvenients, poca cosa val l' activitat dels *reporters*.

Y anem per feyna. No es mon intent ressenyar las festas que 'ls carlistas catalans reunits en nostres Circuls han celebrat en obsequi al senyor de Cerralbo; aquestas notícies, *al menudeo*, las hi donadas ab la extensió que 's mereixen en lo *Correo Catalán* y *Correo Español*, ahont probablement, ó quant menos en altres periódichs noticieros, las hauran llegidas la majoria dels lectors de LO CRIT D' ESPANYA.

En tantas festas, recepcions, banquets y vetlladas hi ha detalls de gran valor, escenes patrióticas, impre-

sions que un hom hi recull, las quals son molt á propósit pera ferse constar en setmanaris de la índole del que, pera desgracia de nostres enemichs, *crida* una vegada á la setmana en la comtal ciutat de Barcelona. Aquests detalls, escenes é impresions son los que desitjo exposar lleugerament en aquestas correspondencias, mentres duri l' viatje del digne President dels Círculs carlistas d' Espanya.

A primera vista, del viatje del excelentíssim senyor Marqués de Cerralbo 's deduixeix que la Comunió tradicionalista, á la que tantas vegades han cantat lo *De profundis* nostres adversaris, té vida robusta y més potent que may.

Recordo perfectament que quan lo fill de D. Cándido Nocedal, en Ramonet Romea, tenia més ó menos influencia en nostre partit y havia sentat plassa d' un dels carlistas de cap de brot, era molt aficionat, com avuy es encara, á passar llista de las *sevas* forças, ab lo fit de presentar devant del enemic unes quantas mils firmas procedents, segons deya, d' altres tants tradicionalistas disposats á donar fins la última gota de sanch en defensa dels drets de Deu y de la Patria. Ab tal exèrcit, en Ramonet, content com unas Pasquas, s' encarava ab los lliberals y 'ls deya: «¡Ja ho veieu! Lo carlisme, lluny d' ésser un cadávre, es una Comunió plena de vida. En Catalunya, en Aragó, en Valencia, hi ha tants mils homes que defensan nostra bandera.»

Corré l' temps, y gastat lo recurs de las *firmas*, don Ramon, de Madrid, projectá fer un viatje á Catalunya, ab l' objecte de pèndrer lo pols al partit carlista, per si arribava l' ocasió de demostrar que «mi esposo Ramon tiene más partidarios que Carlos» (1).

Desitjant conseguir lo seu fit, don Ramon arribá á Barcelona, y los carlistas d' aquesta ciutat l' obsequiaren ab un banquet ahont hi assistiren uns 130 comensals, y 'l portaren á nostras Associacions, ahont alguns centenars de personas, avuy carlistas comahir, lo aplaudiren frenèticament per aquells discursos quals períodos acabaven casi sempre ab un ¡Visca Carlos VII! No 'n tingué prou D. Ramon, y anansen á Manresa y á Tarragona, fou objecte de semblants manifestacions.

Y allavars, está clar, en Nocedal, tot content, escribia en *El Siglo Futuro*: «¡Ya lo ven nuestros enemigos! Cataluña es carlista. Ya no son millares de millones de adhesiones que recibimos, ya no son las cartas de aliento que nos escribe el meritísimo clero de aquel noble Principado; ya no son los centenares de queridísimos seminaristas que nos aplauden; ya no son cifras numéricas; son centenares de carlistas que se adhieren personalmente á nuestra conducta.» Y aquesta *fressa* movia en Nocedal un y altre dia, perque, com saben tots vostés, una de las figuracions retòricas á que està més aficionat lo periodista del carrer del Turch, es la repetició.

Donchs, bé; si allavars perque en Nocedal rebia algunas mils *firmas* y adhesions (no massas) perque 130 carlistas lo convidavan á dinar y 400 l' aplaudisan en la Joventut Católica, Foment Catòlic, etc.; si allavars deya que la Comunió carlista era potent y plena de vida, ¿qué dirém nosaltres devant de las manifestacions que, no una Associació ni uns quans amichs, sino

(1) Paraules textuals que donya Amalia Mayo de Nocedal digué á qui escriu estas lletres en un hotel de Lourdes, en la romeria catalana y valenciana.

CIRCULO DEL DRAGON-INFERNAL

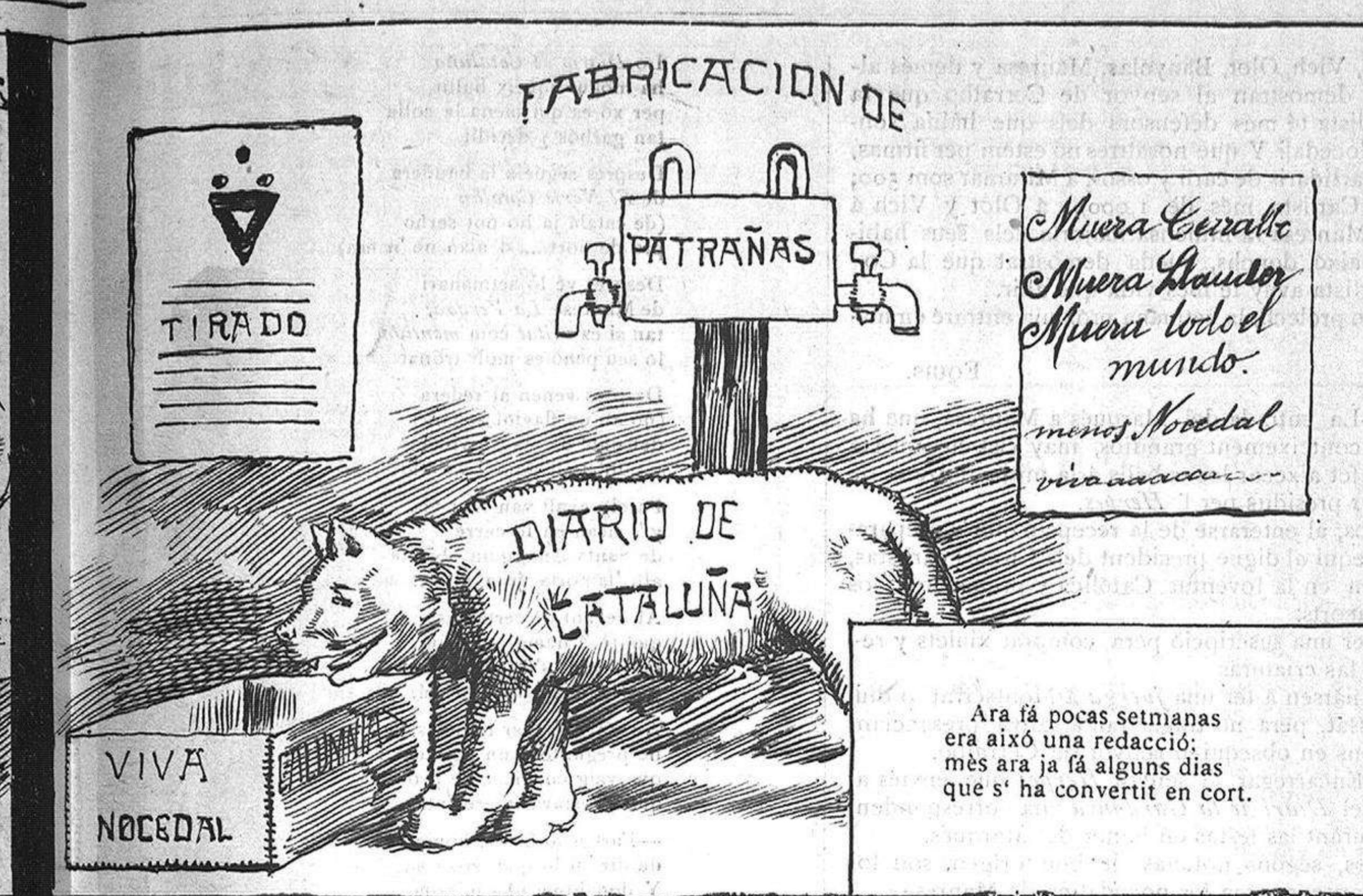

EL DILUVIO

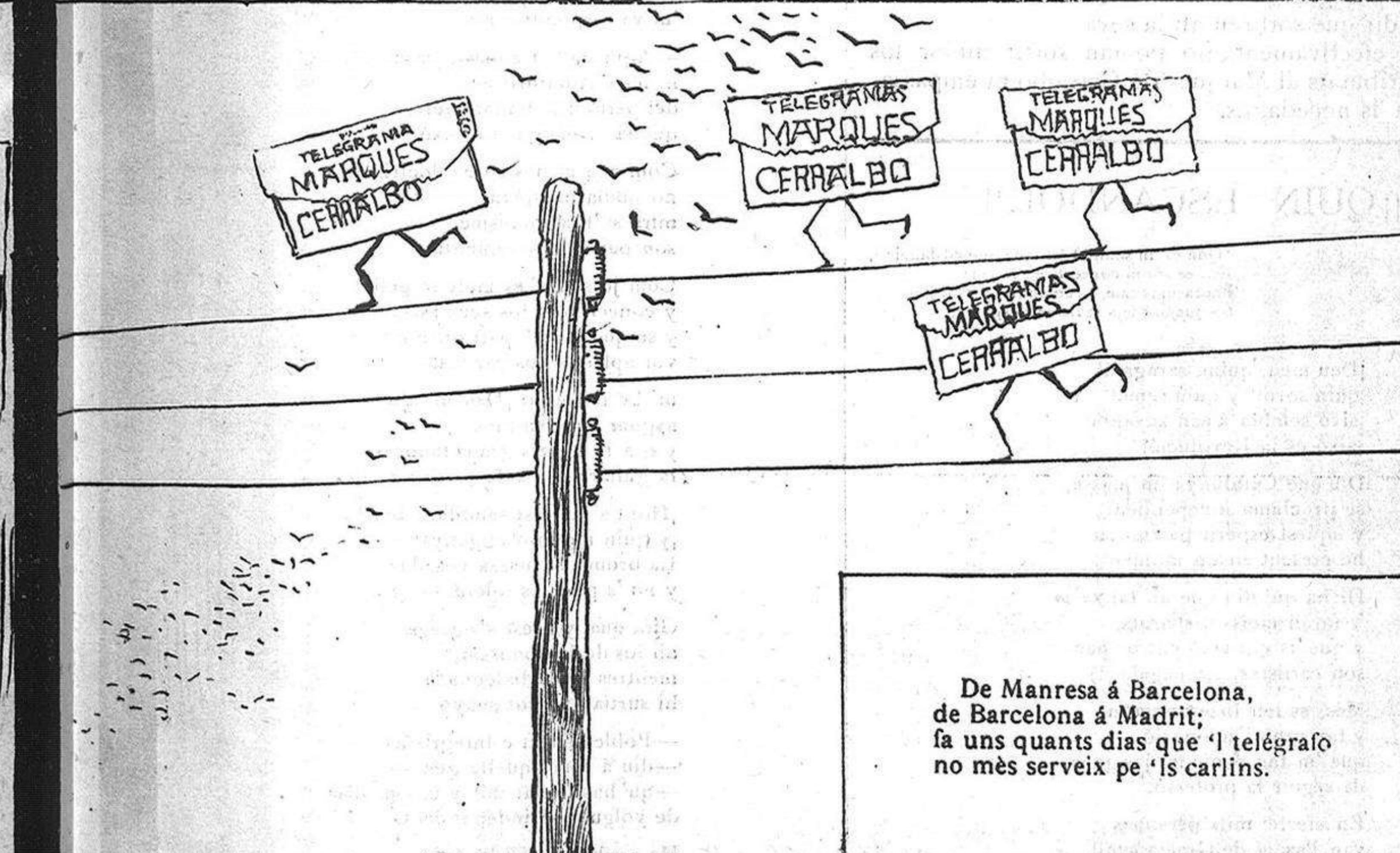

Ara s' escriuen periódichs de totas classes y coses: aquelets se guanyan la vida mossegant y tirant cossas.

FABRICACION DE

Ara fà pocas setmanas era això una redacció; mès ara ja s'alguns dies que s'ha convertit en cort.

De Manresa á Barcelona, de Barcelona á Madrit; fa uns quants dias que 'l telégrafo no mès serveix pe 'ls carlins.

Barcelona, Vich, Olot, Banyolas, Manresa y demés altres punts demostran al senyor de Cerralbo que la causa carlista té més defensors dels que havia soniat en Nocedal? Y que nosaltres no estém per firmas, sino per partidaris de carn y ossos; á Miramar som 500; al Centro Carlista, més de 1.000, y á Olot y Vich á mils, y á Manresa la inmensa majoria dels seus habitants. Ab això, donchs, queda demostrat que la Comunió carlista avui té més vida que ahir.

Escript lo prólech, la setmana pròxima entraré en materia.

EQUIS.

P. S.—La entrada del Marqués á Manresa, que ha estat un aconteixement grandios, may vist en aquesta ciutat, ha fet aixecar los cabells á la mitja dotzena de ramonistas presidits per l' *Herpes*.

Aquests, al enterarse de la recepció que's preparava en obsequi al digne president dels Círculs carlistas, se reuniren en la Joventut Católica y prengueren los següents acorts:

1.er Fer una suscripció pera comprar xiulets y regalarlos á las criaturas.

2.on Anársen á fer una juerga á Montserrat lo diumenge passat, pera no tragat tanta saliva presenciant las ovacions en obsequi al senyor de Cerralbo.

Y 3.er Encarregar al senyor *Herpes* que enviés al director del *Diari de la Gardunya* una correspondència desfigurant las festas en honor del Marqués.

Aquests, segons notícias de bon origen, son los acorts que prengueren los nocedalins de Manresa.

No cal dir que sortiren ab la seva.

Perque, efectivament, no podían sortir millor los obsequis tributats al Marqués de Cerralbo ni empassar més saliva 'ls nocedalins.

|| QUIN ESCANDOL !!

¿Qué es un somni? Visions que sardanejan,
sens ordre ni concert, en lo cervell.
Fantasmas que's remouhen y's agitan
bosquejant fets reals en desgavell.....

¡Deu meu, quina saragata!
¡quin soroll y quin remol!
jaixò sembla á can xexantal
jaixò es la Revolució!

Diu que Catalunya en massa,
se proclama independent,
y aquest esperit patriòtic
ha crescut en un moment.

Hi ha qui diu que ab tal *jaleo*
's farán molts disbarats,
y que 'ls qui això patrocinan
son carlistas....renegats (!).

Més, es tan lo entussiasme
y tan gran l'animació,
que'm fan venir mitjas ganas
de seguir la professió.

En efecte; mils persones
van Paseig de Gracia avall,
cantant un himne integriste
ab solemne guiragall.

Los uns portan gorro frigi,
los altres un gros bastó,
allí 's veu la brusa blava
al costat del *paleto*.

Lo *Diario de Cataluña*
ha mogut aqueix bullit,
per xo es qui mena la colla
tan garbós y decidit.

Després segueix la bandera
de *El Norte Catalán*
(de català ja ho pot serho
pro de nort.... d' això no'n fan).

Després vé lo setmanari
de Manresa *La Verdad*;
tan si es *vritat com mentida*,
lo seu penó es molt tronat.

Despres venen al redera
(no ab un flaviol sonant)
delegats de las provincias
y poblets d' aquí'l voltant.

Paseig avall van fent vía
y's ficen en lo carré
de Santa Ana; quin objecte
allí 'ls porta, jo n' ho sé.

Al devant de certa casa
que té l' número vintiú,
tanta gent s'hi aglomera
que no pot passar ningú.

Ansiós de saber notícias,
ne preguntó á un del costat
que vaig coneixer de prompte
que hi estava interessat:

—Faríau lo favor, home,
de dir 'm lo que passa aquí?—
Y donantme una mirada
'm va respondre així:

—Aquí dalt d'aquesta casa
hi ha l' Administració
del periódich bullanguero
qu' ha promogut tot això.

Com que ab las sevas doctrinas
no podía prosperá,
mira si'l catalanisme
son partit farà aumentá.

Com jo sé qu' es molt trapella
y coneix tots los seus fins,
y sé que ab tal patriotisme
vol aplastar los carlins,

m' he proposat ¡Deu m' ajudi!
ayguar aqueixa funció,
y si á n' aquets grans tanocas
la guitarra 'ls xafo jo.

¡Hont s' ha vist semblant butllofa!
¡y quin modo d' enganyá!
La broma es massa pesada
y no's pot pas tolerá.—

Gira qua, y prest s'agrega
ab los de la comissió,
mentres en la balconada
hi surtia un gros senyó.

—Poble sensat é integrista—
—diu á tota aquella gent—
—qu' has donat mil y una probas
de volquer sé independent.

Ha arribat per fi lo dia
de la teva llibertat.
Procurém completar l' obra
de la santa integrat.

—¡Qué integristas ni ocho quartos—
crida un dels manifestants.—
Que 's retiri aquest que xerra

sols volém ser catalans.

Y's promou un gran xibarri,
que per sí queda calmat,
y l' oradó continua
casi bé mitj escamat:

—Los comissionats que pugin,
que, segons marca la lley,
son ells los qu' han de nombrarne
de Catalunya 'l virrey.

Jo en mitj de tantas empentas
m' escorro escalas amún,
y arribo quan recullían
los candidats d' un en un.

També allá formant filera
com los demés, assentat,
hi veitg l' home qu' en la porta
ab mí havia enrahonat.

Lo president, que crech qu' era
en Joaquim Coll y Astrell,
als electors dirigintse
diu ab sorna propia d' ell:

—Dins d' aqueixa coixinera
hi ha tots los vostres vots,
y m' faré treure un de dintre
per algun d' aquests xicots.

Deu beneheixi al que surti
y que sigui afortunat,
ja que desde ara 's proclama
gran virrey del Principat.

Quin silenci.... 'l del sepulcre....
sembla que tothom es mort....
fins se sentiria un tiro
disparat.... al Polo Nort....

Quin suau remó.... qué débil....
Es lo bordegás que té
lo bras dins la coixinera
y fá mourer lo papé....

Treu lo bras, aixeca en l' ayre
un no més, un d' aquells vots,
¡apa noys! ¡aquí fué Troyal!
¡quins escàndols y esbalots!

Tots volen arrebatarlo;
un ho ha lograt per sí,
y llegeix: *Lo Noy de Tona*....
—¡Quina vergonya! —'m vaig dí.

Los de fora se 'n enteran,
y al trobarse així enganyats,
pujan dalt d' aquella casa
treyent foch per tots costats.

Los uns ab las sanchs bullentas
comensan á repartí
per allá grans garrotadas
y cops de puny per aquí.

¡Alló es pitjor que al Olimpol!
A un l' hi raija sanch del nas,
l' altre té dos ó tres nyanyos
ó l' hi fá mal lo detrás.

Volan banchs, volan cadires,
algun ja per terra cau,
no hi valen pas advertencias,
no 's pot pas lograr la pau.

¡Quin horror! lo *Noy de Tona*
virrey d' aqueix Principat.
¡Vetaquí 'l catalanism
de la santa integritat!

Jo la trama vaig compendre
de l' home que ab mí parlá,
y vaig veurer desseguida
'l per que va aná á votá.

Lectors: Així ho vaig somiarho
la nit del dilluns passat.
Dispenseume la franquesa
si acás us he molestat.

J. M. ROMA.

CRIDORIAS

Lo *Diario de Cataluña*, periódich que dirigeix un tal Coll y Astrell, ex-director d' una ilustració que després d' admetrer suscripcions no va arribar á publicar lo segon número, soci del Ateneo Barcelonés y molt aficionat á las grescas, está fent aquestos días una campanya indigna de gent com cal, y per lo mateix molt propia de qui la fá.

Després de las rotundas afirmacions del senyor Marqués de Cerralbo dihent que no havia assistit al ball del Liceo, ve 'l *Diario de Cataluña* y ab l' istil més tabernari contradeix al Marqués y l' insulta de la manera més cínica y descarada.

Nosaltres no volém sortir á la defensa del ilustre senyor, porque creyém que 'l despit d' aqueixa gent no pot ferir á las personas honradas; però es molt sensible que las autoritats que deuenet vetllar pera que no 's robe la fama al próxim, no prenguen cap determinació respecte del director y redactors del *Diario de Cataluña*.

..

Lo senyor *Herpes* de Manresa escriu una carta al *Diario de Cataluña* fent brometa de l' arribada de 'n Cerralbo á aquella ciutat.

Y entre altres mentidas é insipiencias diu per quatre vegadas que 'l digne president del Círcul de Madrid fou objecte d' una «silva», ab v y tot.

Passe la mentida; però això d' escriurer «silba» ab v, senyor *Herp*.... es, fá molt cursi y molt poch salomó.

A pesar d' haver rebut lo títul de sabi del director *set ciencias y filosof* de café, lo senyor Coll y Astrell.

..

Lo dissapte próxim visitará á Igualada 'l Sr. Marqués de Cerralbo.

Segons notícias, se li fará una brillant recepció.

Donant peu á que 'ls nocedalins se desesperin una vegada més.

Y una vegada més donguin probas de son amor á la vritat.

Pró que prenguin paciencia.

Y tila.

Perqué 'l viatje triomfal del Marqués de Cerralbo encara continuará, ajudant Deu.

Y á no duptarho será la vanguardia d' un altre viatje més triomfal encara.

UN TENORIO DE CARRER

Ara se dedica al ram.
de sastresas y modistas.
¡Ne porta d' enamoradas!...
¡Ne té fetas de conquistas!...

FÁBRICA D' ÁCIT PIROLLENYÓS

PIROLEÑITO DE FERRO Y ALUMINA
Diposit de llenyas y fustas pera carruatjes
de JOAN PUIGMARTÍ

Carrer de Floridablanca, 131.—Barcelona.

Especialitat en llenyas de totas classes pera estufas, fornells i confiters.—Linenya d' olivera pera netejar y conservar las calderas de vapor.

Fábrica de cotillas de varias clases

» DE «
FILLAS DE DUAT

ENVIO Á PROVINCIAS

Platería, 42, entrada Palau, 7.-2.º-2.ª

Sucursal: LA ARCHIDUQUESA

Carrer dels Archs, 4—BARCELONA

GENEROS DE PUNT

» DE «

GONZALO COMELLA

3. Carrer de la Boquería, 3.—BARCELONA

TANCAT LOS DIAS DE FESTA.

Florentino

TAPISSER ADORNISTA

Se construeixen y restauran Sillerías, Reclinatoris, Somiers y tot lo demés pertinent á n' aquest ram.

CARRER DE XUCLÀ, 19.—BARCELONA

ENQUADERNACIONES
en un dia luxosas y senzillas en lo taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella

BARCELONA.

ESTAMPERIA

de NTRA. SRA. DE LA MERCE
de MARIANO DE LA C. CODINA

Taller d' imatges de fusta, de totas classes.

Se construeixen oratoris y escaparates.

Oleografias, cromos, grabats, felicitacions, sorpresas, tarjetas.

ENVIO Á LAS AMÉRICAS

JANCAT LOS DIAS DE FESTA.—CARRER DELS ARCHS, 7, BOTIGA